

Konflikthantering i skolan

En studie om verksamma pedagogers syn på konflikter
och konflikthantering

Angela Johansson & Hanna Lindeqvist

Konflikthantering i skolan

En studie om verksamma pedagogers syn på konflikter och konflikthantering

Handling of conflict at school

The educationalist's view on conflicts and handling of conflict - a study

Antal sidor: 39

Studiens syfte var att beskriva verksamma pedagogers syn på konflikter mellan elever och hur konflikterna hanteras. Vi ville även se på vilket sätt verksamma pedagoger helst hade önskat hantera konflikter som uppstår mellan elever. För att uppnå detta syfte genomfördes kvalitativa intervjuer av sex verksamma pedagoger med olika utbildningar och inriktningar. Resultatet som framkom visar att synen på konflikter är relativt lika bland informanterna och att de hanterar konflikter främst genom en samtalsprocess som påminner om medling. Informanterna betonade samtalet som en viktig faktor för en positiv konflikthantering. Dessutom menade pedagogerna att utbildningen gällande konflikthantering, samarbetet mellan kollegor och att elevernas delaktighet i konflikthanteringen, borde förbättras för att utveckla en mer konstruktiv konflikthantering.

Sökord: Konflikthantering, konflikttyper, Cohens konfliktpyramid

INNEHÅLL

1. INLEDNING	4
1.1 Syfte	5
1.2 Frågeställningar	5
1.3 Begreppsförklaring	5
1.4 Förklaring till dispositionen av teoriavsnitten	5
2. TEORIRAM	6
2.1 Konflikt som begrepp	6
2.2 Konflikttyper	7
2.3 Det emotionella bagagets påverkan	8
2.4 Cohens konfliktpyramid	9
3. LITTERATURGENOMGÅNG	11
3.1 Styrdokument	11
3.2 Konfliktstilar	12
3.3 Att förebygga konflikter	13
3.4 Metoder/Arbetsätt gällande konflikthantering	13
3.4.1 Medling	14
3.4.1.1 Kamratmedling	14
3.4.2 Treparsamtal	15
3.5 Betydelsen av att lära elever hantera konflikter	16
4. METOD	17
4.1 Metodval	17
4.2 Urval	18
4.3 Genomförande	19
4.4 Bearbetning	19
4.5 Forskningsetiska principer	19
4.6 Giltighet och trovärdighet	20
5. RESULTAT	22

5.1 Informanternas syn på konflikter	22
5.2 Hur informanterna hanterar konflikter	23
5.3 Skolans arbete kring konflikthantering	25
5.5 Förslag på förbättringar gällande konflikthanteringen	25
6. ANALYS	27
6.1 Vad ser de verksamma pedagogerna som konflikter mellan elever?	27
6.2 Hur hanterar de verksamma pedagogerna de konflikter som uppstår?	28
6.3 Hur hade de verksamma pedagogerna önskat hantera konflikter?	29
7. DISKUSSION	30
7.1 Metoddiskussion	30
7.2 Resultatdiskussion	31
7.3 Vidare forskning	34
8. REFERENSER	35
9. BILAGOR	38
9.1 Mail till informanterna	38
9.2 Intervjuguide	39

1. INLEDNING

Skolan är en stor mötesplats, där människor från skilda kulturer möts och måste samverka i en gemensam miljö. Därmed uppstår en mängd påtvingade relationer, som möjligtvis inte hade skapats utanför skolan. På så vis är det inte förvånansvärt att det uppstår konflikter i skolan. Konflikter kan skapa en otrygg miljö, vilket i sin tur kan påverka elevernas lärande negativt.

I sin yrkesroll har pedagogen ett ansvar att främja en god samverkan mellan elever och utveckla en fungerande lärandemiljö (Lgr 11, 2011), vilket inkluderar en fungerande konflikthantering. Konflikter mellan elever upptar en stor del av pedagogens vardag och i media speglas en kritisk syn av hur olika konflikter hanterats av pedagoger och skolledning. Några anledningar som försvårar hanteringen av konflikter, är att de är oförutsägbara och kan inträffa när som helst. Dessutom är konflikter situationsbundna; med vilka personer samt i vilket sammanhang konflikterna förekommer påverkar konflikternas utveckling och hur de yttrar sig. Detta ställer höga krav på pedagogen som måste kunna vara flexibel och vara förberedd på hur konflikter kan lösas på ett professionellt sätt.

Pedagoger behöver alltså en förståelse och kunskap om hur konflikter upplevs av eleverna och hur dessa oenigheter på bästa sätt kan förebyggas och motverkas (Ekstrand & Lelinge, 2007). Eftersom konflikter är kopplade till den kontext där de sker, är det nödvändigt att eleverna och pedagogerna kan tillämpa olika strategier för konflikthantering. Konflikter som inte löses på ett konstruktivt sätt, främjar inte en god lärandemiljö för eleverna. En konstruktiv konflikthantering främjar elevernas kognitiva, emotionella och sociala utveckling och bör vara en kontinuerlig del av undervisningen, för att eleverna ska kunna utveckla välfungerande strategier.

Konflikter utgör en stor del av elevernas vardag och påverkar, vilket tidigare nämnts, elevernas lärande. En pedagog måste alltså kunna hantera de konflikter som uppstår i skolan och därför finner vi det aktuellt och relevant för vår framtida yrkesroll, att skriva ett examensarbete om konflikthantering.

1.1 Syfte

Studiens syfte är att beskriva verksamma pedagogers syn på konflikter mellan elever och hur konflikterna hanteras. Vi vill även se på vilket sätt verksamma pedagoger helst hade önskat hantera konflikter som uppstår mellan elever.

1.2 Frågeställningar

För att uppnå syftet ska följande tre frågeställningar vara utgångspunkt för vårt examensarbete:

- Vad ser de verksamma pedagogerna som konflikter mellan elever?
- Hur hanteras de konflikter som uppstår mellan elever av de verksamma pedagogerna?
- Hur hade de verksamma pedagogerna önskat hantera konflikter mellan elever?

1.3 Begreppsförklaring

Konflikt beskrivs som en "[...] svårartad motsättning som måste lösas." (Lind, 2001:15). Mobbning är ingen konflikt, utan förklaras som ett kollektivt förtryck som sker under en längre tid. Denna studie fokuseras därmed på konflikter och konflikthantering och inte mobbning.

1.4 Förklaring till dispositionen av teoriavsnitten

Vi har valt att presentera teoriramen före examensarbetets litteraturgenomgång. Det kan vara fördelaktigt att förse läsaren med en förståelse för begreppet konflikt, innan olika arbetssätt för konflikthantering belyses.

2. TEORIRAM

I följande avsnitt förklaras konflikt som begrepp, olika konflikttyper, det emotionella bagagets påverkan på konflikter och slutligen presenteras Cohens pyramid om hur arbetet kring konflikter bör organiseras.

2.1 Konflikt som begrepp

För att förstå informanternas syn på konflikter, behövs ett förtydligande och förklaring av begreppets innebörd. Konflikter är en del av det dagliga livet, därmed har det alltid funnits och kommer alltid att finnas, vilket Ellmin (2008) hävdar. Synen på konflikter och hur de hanteras påverkas dock av de normer och värderingar som råder i samhället. Under 1800-talet var skolan mer av en auktoritär karaktär, vilket även speglades i pedagogernas sätt att hantera konflikter. Konflikter mellan elever och elevers avvikande beteende löstes genom fysisk bestraffning. I slutet av 1800-talet började dock agan i skolan minska; trots att det infördes ett agaförbud 1958 fortsatte vissa pedagoger använda aga i praktiken. I samband med att agan i hemmet förbjöds, år 1979, blev förbudet mer definitivt även i skolan (a.a.).

I forskningen om pedagogers syn på konflikter under 1960- och 1970-talet beskrivs att konflikter beror på osämja mellan människor gällande föremål och bestämmanderätt (Ellmin, 2008). Ellmin hävdar att denna beskrivning överensstämmer med dagens studier om konflikthantering i skolan. Under 1980-talet utvecklades pedagogernas syn på konflikter till att även omfatta konflikter inom människan och inom verksamheten. Begreppet fick därmed en djupare innebörd och de psykosociala faktorerna beaktades som en möjlig orsak till konflikters uppkomst. Under 1990-talet bedrevs forskning kring konflikter i en mindre skala, men den forskning som förekom betonade att hela skolan skulle engageras i konflikthanteringen. 2000-talets forskning fokuserade huvudsakligen på mobbning och våld i skolan, istället för konflikter.

Eftersom synen på konflikter har varierat genom åren och att forskningen har fokuserats på olika aspekter inom ämnet, har även definitionen av begreppet konflikt skiftat. Enligt Nationalencyklopedin (1993) härstammar begreppet konflikt från det latinska ordet *conflictus*, vilket betyder motsättning som kräver lösning. Ellmin (2008) redogör för olika forskares tolkningar av begreppet; trots att dessa tolkningar skiljer sig åt, talar alla om konflikter som en motsättning mellan olika parter intressen, värderingar, handlingar och mål. Dessutom nämns

konflikter som ett spänningsfält mellan drivande och motsatta krafter. Ellmin (2008) sammanfattar forskares tidigare tolkningar av begreppet konflikt genom följande citat:

En konflikt existerar när oförenliga aktiviteter inträffar. En aktivitet som är oförenlig med en annan är en sådan som förhindrar, blockerar, stör eller skadar eller på annat sätt gör den andra aktiviteten mindre sannolik eller effektiv. (Ellmin, 2008:11)

2.2 Konflikttyper

Ellmin (2008) och Thornberg (2006a) menar att konflikter är oundvikligt, definitivt på en mötesplats som skolan, och författarna beskriver olika typer av konflikter. Dessa olika konflikttyper ser vi som viktiga förkunskaper för att utveckla en vidare förståelse av vad informanterna ser som en konflikt.

Ellmin talar om tre konflikttyper, vilka han benämner intrapersonell, interpersonell konflikt samt systemkonflikt. Den förstnämnda syftar på den konflikt som uppstår inom människan när dennes drivkrafter och föreställningar inte överensstämmer med omgivningen. Interpersonella konflikter avser konflikter mellan människor och en systemkonflikt uppstår däremot när olika normer och värderingar inom verksamheten inte är förenliga, exempelvis när en pedagogs normer inte motsvarar de existerande normerna i skolmiljön. Thornbergs förklaring av kognitiva och mellanmänniskliga konflikter liknar det som Ellmin kallar intrapersonella respektive interpersonella konflikter.

Thornberg (2006a) talar även om att mellanmänniskliga konflikter kan kategoriseras i olika typer beroende på orsaken till varför konflikten uppstått. En sakkonflikt uppstår när parterna är oense gällande en sakfråga, exempelvis fakta, situation, metod eller mål. När personer är osams angående fördelningen av konkreta saker såsom pengar och leksaker, men även mer abstrakta faktorer som makt, uppstår en så kallad intressekonflikt. Värderingskonflikter beror på parternas skilda och oförenliga uppfattningar och värderingar. Vid relationskonflikter är personernas tycke för varandra den huvudsakliga orsaken. Slutligen nämner Thornberg pseudokonflikter, som beror på missuppfattning mellan parterna. I själva verket har parterna i en sådan konflikt lika uppfattning, men på grund av bristande kommunikation sker ett missförstånd.

Trots att Thornberg (2006a) talar om dessa konflikttyper som om de vore åtskilda, beskrivs det även att en situation kan förklaras utifrån flera konflikttyper. En konflikt kan vara mångtydig; dess orsak kan vara en annan än vad det till synes verkar vara. Dessutom kan en

konflikttyp vidareutvecklas; exempelvis kan en konflikt, som till en början, beror på ett missförstånd senare leda till en relationskonflikt.

2.3 Det emotionella bagagets påverkan

Som nämnts kan konflikter bero på olika faktorer, men flera författare hävdar att konflikter i grund och botten handlar om känslor (Kolfjord, 2009; Granath, 2010; Wahlström, 2005; Thornberg, 2006a). Enligt Granath (2010) upplevs konflikter som obehagliga eftersom den rådande normen i samhället finner känslor mindre värt än intellekt. Starka känslor ska alltså enligt normen inte visas, utan personer i en konflikt ska kunna diskutera lugnt och sansat.

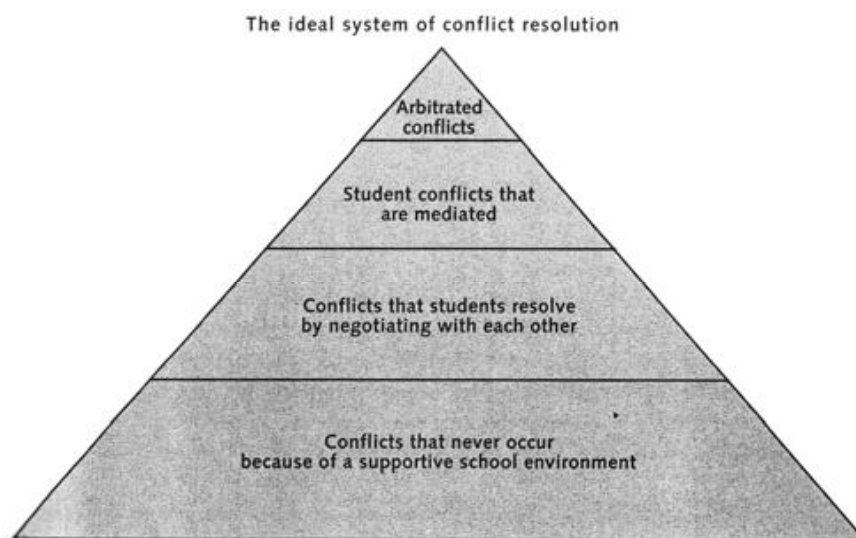
I samma ögonblick som en person höjer rösten och röjer starka känslor har han eller hon desavouerat sig själv. Omgivningen tänker omedelbart att här handlar det om något annat än det som sägs: hon har mens eller han har bråkat med sin flickvän, alternativt spökar en dålig barndom. Den som är upprörd tänks leva ut något annat än det som rör själva konflikten eller grädet. (Granath, 2010:14)

Med andra ord läggs fokus på de uppvisade känslorna istället för den verkliga orsaken till konflikten. Hur konflikten tolkas och hanteras påverkas givetvis av känslor och erfarenheter, vilket bland annat Thornberg (2006a) hävdar. Även Wahlström (2005) betonar betydelsen av beteendemönster vid tolkningen och hanteringen av konflikter.

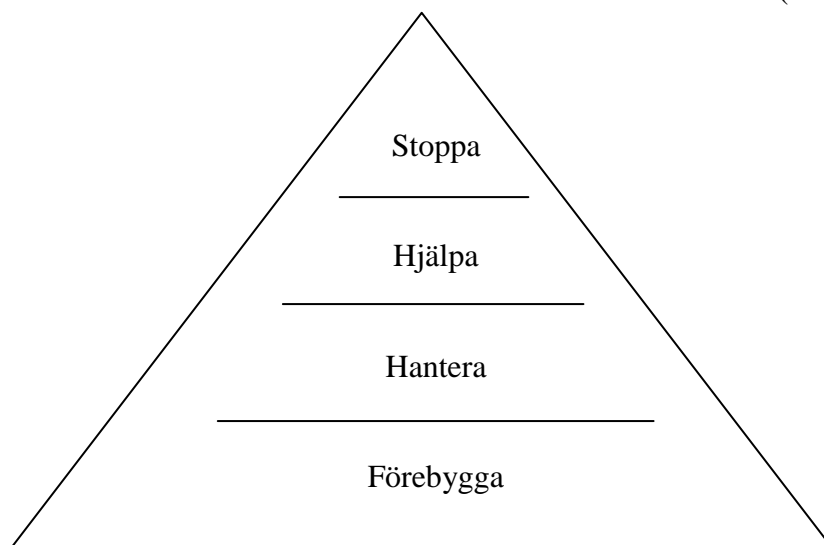
Lind (2001) hävdar att vissa elever reagerar aggressivt i en konflikt eftersom de tolkar situationen som hotfull. I en vetenskaplig artikel belyser dessutom Thornberg (2006b) att om den ena parten agerar aggressivt i en konflikt, leder detta ofta till att även den andra parten bemöter situationen aggressivt. Elevens val av strategi för att lösa konflikter, påverkas naturligtvis av de strategier eleven har erfarenhet utav. Om eleven alltså inte har upplevt många olika strategier, används istället ofta ett aggressivt beteende. Det är dock enligt Lind ovanligt att elever använder fysiskt våld för att lösa konflikter; elever löser främst konflikter sinsemellan, men det är de konflikter som orsakas av starka känslor och händelser som oftast upptäcks av omgivningen.

2.4 Cohens konfliktpyramid

Hakvoort (2010) förespråkar Cohens konfliktpyramid med fyra nivåer, som en bra modell för pedagoger att utgå från gällande arbetet med konflikter. Förtydligas bör dock att denna pyramid inte visar en konflikts olika faser, utan är en visuell bild över hur arbetet kring konflikter bör organiseras enligt Cohen. För att få svar på arbetets andra och tredje frågeställning gällande hur pedagogerna arbetar med respektive hur de skulle vilja hantera konflikter, kommer informanternas utsagor analyseras i förhållande till denna pyramid. Vidare följer Cohens konfliktpyramid och även en figur över Hakvoorts (2010) beskrivning av Cohens (2005) modell. I studien har vi dock valt att utgå ifrån Hakvoorts version.

(Cohen, 2005:35)

Pyramidens första nivå handlar om det förebyggande arbetet och den andra om att elever själva hanterar konflikten. Den tredje nivån behandlar de konflikter som parterna inte kan hantera själva, utan kräver hjälp från en tredje objektiv part, exempelvis medling. Den fjärde nivån, som ska ta minst plats i arbetet, är att tillrättavisa elevernas felaktiga beteende och hänvisa till rådande regler för att stoppa konflikter, vilket även inkluderar mindre bestraffningar och mer allvarliga åtgärder såsom avstängningar eller polisanmälningar. Trots att pyramiden rekommenderar att den fjärde nivån bör ta minst plats i skolarbetet, belyser Hakvoort (2010) att detta inte alltid överensstämmer med verkligheten.

3. LITTERATURGENOMGÅNG

I följande avsnitt redogörs för relevant litteratur och forskning inom konflikthantering, vilket förser läsaren med en överblick av ämnet.

3.1 Styrdokument

Uppenbarligen har begreppet konflikt betraktats på olika vis genom tiderna på grund av olika normer och värderingar i samhället, vilket även har speglats i de nationella styrdokumenterna (Ellmin, 2008). För att få en tydligare bild av pedagogernas arbetssätt gällande och syn på konflikter, anser vi det relevant att få kunskap om hur skolans styrdokument har belyst och belyser ämnet.

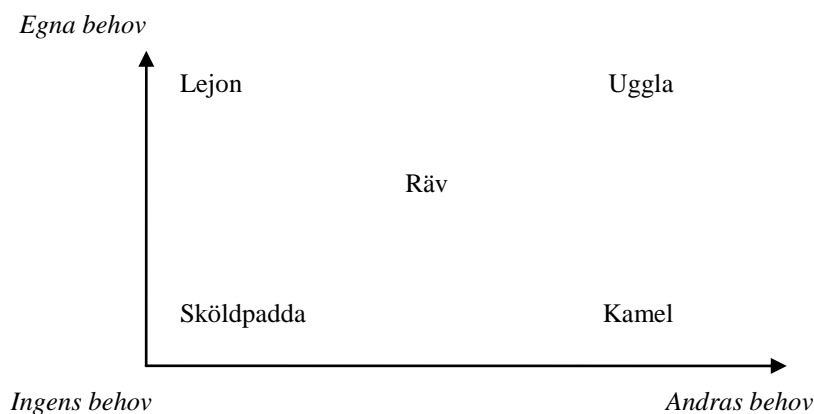
I de två första läroplanerna belyses inte begreppet konflikt överhuvudtaget. Den första läroplanen, Lgr 62, betonar enligt Ekstrand och Lelinge (2007) istället ett fostransuppdrag som ämnar utveckla samhällsmedborgare med demokratiska värderingar. Lgr 69 talar om att det ibland sker en kollision mellan människors olika intressen. I denna läroplan framhålls samtal respektive omröstning som effektiva konfliktlösningar. Konflikter och konfliktlösningar som ett kontinuerligt inslag i skolan i samtal och diskussion, där eleverna och pedagogerna får reflektera kring ämnet, betonas som fördelaktigt i Lgr 80. Stigendahl (2004) hävdar att Lpo 94 inte nämner konflikter eller konflikthantering, men Ellmin (2008) menar dock att denna läroplan belyser en pedagogik som berör värderingar, uppfattningar, empati, social kompetens och problemlösning. Även Lgr 11 hävdar att detta är nödvändigt i undervisningen för att utveckla en demokratisk kompetens hos eleverna (Lgr 11, 2011).

Begreppen konflikt och konflikthantering nämns i dagens läroplan i samband med kursplaner och kunskapsuppdraget. Exempelvis betonar Lgr 11 att eleverna ska lära sig om de konflikter som uppstod under kalla kriget, hur religioner kan orsaka konflikter och FN:s konflikthanteringsprogram. Därmed nämns inte själva begreppen i läroplanens avsnitt angående skolans värdegrundsarbete. I såväl skollagen (SFS, 2010:800) som Lgr 11 (2011) belyses dock att skolans verksamhet ska utformas enligt de grundläggande demokratiska värderingarna och de mänskliga rättigheterna ska förmedlas och förankras. Enligt Thornberg (2006a) betraktar många pedagoger konflikter och hur dessa hanteras som en del av detta uppdrag. Utifrån ett sådant synsätt åskådliggörs konflikthantering i skolans styrdokument trots allt. Med andra ord kan begreppen läsas mellan raderna, trots att de inte finns uttalade.

3.2 Konfliktstilar

Människor har, enligt Utas Carlsson och Rosenberg Kimblad (2011) samt Lind (2001), olika konfliktstilar, vilket påverkar konfliktens utveckling och val av strategi för att lösa konflikten. Utas Carlsson och Rosenberg Kimblad (2011) förklarar dessa stilar med fem djurmetaforer: sköldpadda, lejon, räv, uggla och kamel.

Vidare presenteras ett koordinatsystem där de olika konfliktstilarna ställs i förhållande till varandra gällande egna behov, ingens behov och andras behov.

(Utas Carlsson & Rosenberg Kimblad, 2011:46)

En person som agerar enligt sköldpaddan vill undvika konflikter och uppfattar dem inte som lösningsbara. Eftersom sköldpaddan flyr från situationen, är det ingen som går vinnande ur konflikten. Lejonmetaforen innebär att personen har en inställning om att det finns en vinnare och förlorare i en konflikt. Det dominerande lejonet styr konflikten efter enbart sina behov och bortser från relationen med den andra parten för att vinna konflikten. Rävnen försöker finna en lösning på konflikten och kompromissar med sina egna samt andras mål och intressen. Problematiken med att lösa konflikten i enlighet med räven, är att det finns en risk att ingen av parterna blir helt nöjda med lösningen och att parterna finner en lösning som egentligen inte är den mest fördelaktiga i situationen. Till skillnad från räven, som främst ser till parternas önsknings och mål, vill ugglan undersöka alla bakomliggande känslor och behov. Ugglan uppmärksammar alltså sina egna och andras behov, för att finna en lösning som gynnar båda parter. Kamelen däremot ser enbart till andras behov och ser relationen till den andra parten i konflikten som det mest väsentliga. Denna konfliktstil försummar alltså sina egna behov i konflikten och tillgodoser istället ett behov av frid. Kamelen är därmed lejonets raka motsats (a.a., 2011).

3.3 Att förebygga konflikter

Hakvoort (2010) och Cohen (2005) hävdar att pedagoger bör bedriva ett aktivt förebyggande arbete mot konflikter, men trots ett sådant arbete kan aldrig konflikter upphöra vara en del av skolans vardag. Ekstrand och Lelinge (2007) samt Hakvoort (2010) betonar betydelsen av att skapa ett positivt klassrumsklimat för att kunna hantera framtida konflikter. Ett sådant klimat kännetecknas av trygghet, respekt och förståelse för varandra, föräldramedverkan, positiva förväntningar, goda relationer mellan eleverna och tydliga regler samt rutiner (Ekstrand & Lelinge, 2007).

För att skapa en god grund för konflikthantering, krävs att eleverna ges möjlighet att utveckla sin empatiförmåga, sociala kompetens och språk för att kunna uttrycka sina tankar och känslor, vilket kan uppnås genom att arbeta utifrån läroplanens värdegrundsmål (Hakvoort, 2010). Aktiviteter som utvecklar detta är exempelvis rollspel, etiska diskussioner och samarbetsövningar. Dessutom menar Ekstrand och Lelinge (2007) att konflikter även förebyggs, genom att låta elever reflektera och samtala om begreppet konflikt.

3.4 Metoder/Arbetsätt gällande konflikthantering

I lärarutbildningen har konflikthantering varit ett eftersatt ämne, vilket har kritiserats. År 2005 rapporterade Lärarförbundet i sin granskning ”Undersökning rörande konflikthantering och studiero i grundskolan respektive gymnasieskolan, mars-april 2005” att 78 % av lärarna var missnöjda med sin utbildning gällande konflikthantering (Hakvoort, 2010). Denna bristande utbildning har lett till att pedagoger och politiker efterfrågat och sökt efter utarbetade metoder, som de kan stödja sig på i arbetet med konflikter (Ellmin, 2008). Antalet konflikthanteringsprogram har på så vis ökat i rask takt och enligt Kolfjord (2010) varierar kvaliteten bland alla dessa metoder. Hon påstår att skolan har utvecklats till en marknad där olika pedagogiska modeller och metoder konkurrerar och försöker överträffa varandra. De utarbetade programmen presenteras ofta vara väl grundade på forskning men Kolfjord menar att dessa har främst studerats utifrån en kvantitativ metod, vilket innebär att den sociala komplexiteten såsom relationer, roller och skolans kultur förbises.

Vidare i detta avsnitt presenteras ett antal av dessa konflikthanteringsprogram, som är viktig information för att beskriva och förstå studiens syfte och frågeställningar gällande

pedagogerna arbetssätt. I beskrivningen belyses modellernas upplägg samt modellernas möjligheter och hinder.

3.4.1 Medling

Wahlström (1996), Kolfjord (2009) och Lind (2001) beskriver medling som en positiv konflikthanteringsmetod. I denna metod ska en medlare handleda ett samtal mellan de bråkande parterna, som ska komma överens om en lösning på konflikten. Medling innebär att parterna diskuterar vad som hänt, hur de känner och hur/om de ska lösa konflikten (Lind, 2001; Wahlström, 1996). Medlaren ska vara objektiv och inte i förväg ha en bestämd åsikt om hur konflikten bör lösas. Wahlström (1996) hävdar att många pedagoger begår detta misstag och lotsar eleverna till att lösa konflikten på det sätt som pedagogen anser mest lämpligt.

Inledningsvis ska medlaren förklara sin roll för de inblandade och redogöra för de praktiska regler, exempelvis att ingen får avbrytas, som gäller vid medlingssamtalet. Därefter ska varje part få möjlighet att ge sin version av vad som hänt och medlaren ska dessutom låta de inblandade beskriva sina känslor för konflikten. Efter varje moment ska medlaren återberätta det sagda för att försäkra sig om att denne har uppfattat varje version rätt. Denna metod gör att alla parter blir sedda, att de utvecklar förmågan att uttrycka sina känslor och en empati för varandra. Dessutom fokuserar metoden på att finna likheter mellan parterna, vilket kan förenkla lösningsprocessen då parterna ska diskutera hur de vill och kan lösa konflikten (Wahlström, 1996).

Hinder med denna metod är bland annat att alla parter måste delta frivilligt. Parterna måste vilja lösa konflikten, det får även inte förekomma någon maktobalans dem emellan och metoden kan heller inte hantera våld eller hot. Genom medling utvecklar eleverna förmågan att lösa konflikter på ett konstruktivt sätt. Andra fördelar med medling är att det förebygger exempelvis mobbning och att eleverna uppmuntras att samtala för att lösa en konflikt. På så vis främjas en tryggare skolmiljö, som krävs för att eleverna ska utveckla en kunskap och förståelse för de demokratiska värderingarna (Lind, 2001).

3.4.1.1 Kamratmedling

Kolfjord (2010) framhäver kamratmedling som en välfungerande konflikthanteringsmetod. I denna form av medling är det elever som får agera medlare, istället för pedagogerna. En

fördel med att låta elever medla i konfliktsituationer är att elever talar samma typ av språk; på så vis förstår kamratmedlarna de bråkande eleverna och konfliktsituationen bättre än vad vuxna möjligen skulle göra (Kolfjord, 2010; Thors, 2010).

I Kolfjords (2009) studie observeras ett antal skolor som tillämpar kamratmedling, som konflikthanteringsprogram. Eleverna ansöker självmant om att bli kamratmedlare och får genomgå en medlingsutbildning som skolan anordnar. Utbildningen avslutas med en ceremoni tillsammans med aktörerna på skolan. En dag, varannan vecka, får kamratmedlarna arbeta enligt sitt uppdrag. Medlarna samverkar alltid i par under rasterna och för att de ska utmärkas på skolgården bär de särskilda jackor. Om en kamratmedlare inte ansvarar för och följer sitt uppdrag kan skolans personal avsätta denne från medlingsgruppen.

Kolfjord (2009) hävdar att kamratmedling minskar antalet konflikter, eleverna utvecklas till starkare individer och metoden överensstämmer med det demokratiska uppdraget, eftersom eleverna görs mer delaktiga och ansvarstagande. En svårighet med metoden är att eleverna kan ha svårt för att förhålla sig objektiva i rollen som medlare.

3.4.2 Treparsamtal

Denna samtalsmetod är utarbetad av pedagogen Ljungström (1996), som även är grundare till antimobbningsprogrammet Farstametoden. Ljungström understryker att varje skolas pedagoger bör ha en gemensam och systematisk samtalsmetod gällande hur konflikter mellan elever ska hanteras. Han menar att detta skapar en trygghet för såväl pedagoger som elever.

I trepartssamtalet är pedagogens roll att vara en objektiv behandlare och domare i konflikten, medan eleverna är de oense parterna i konflikten. Precis som i medling ska de bråkande eleverna få möjlighet att redogöra konflikten händelseförlopp utan att avbrytas av varandra. Däremot ska pedagogen stundtals avbryta eleverna i deras berättande för att kontrollera att denne har förstått elevens version. Utifrån elevernas versioner ska pedagogen göra en bedömning av konflikten och ge båda parter skuld för det som hänt. På så vis skapas en "win-win situation" och eleverna blir mer accepterande samt kan enklare gå ur konflikten.

Treparsamtal är inte en lämplig metod i konfliktsituationer då en elev är ensam skyldig till oenighetens uppkomst. En sådan konflikt bör istället hanteras med ett allvarssamtal mellan den skyldige och behandlaren (Ljungström, 1996). I ett allvarssamtal kan det vara fördelaktigt att även rektor medverkar som behandlare. Behandlaren ska vara allvarsam och strikt men samtidigt vänlig i sitt agerande. Behandlaren bör innan samtalet ha en ungefärlig bild av vad som hänt men även i dessa samtal ska den skyldige redogöra över

sin version av konflikten. Därefter ska behandlarna tydliggöra för eleven att dennes handlingar och beteende inte är acceptabelt på skolan samt att om situationen upprepas i framtiden kommer åtgärder, såsom föräldrasamtal, vidtagas. Ljungberg belyser vikten av att samtal av denna allvarsamma karaktär ändå bör avslutas i en positiv anda. Följande citat är enligt författaren en tänkbar avslutning.

När sådant här inträffar måste vi vuxna ingripa och bli ha sådana här samtal. Men det betyder inte att vi är sura på dig i fortsättningen. När du går härifrån så är det här avklarat och vi hoppas att vi kan fortsätta att hälsa på varandra som tidigare. (Ljungberg, 1996:32)

3.5 Betydelsen av att lära elever hantera konflikter

Lind (2001) förklarar hur samhällets förändring och förändringar i människans tillvaro som denne inte kan anpassa sig till, påverkar människans möjligheter att sätta gränser för vad som är tillåtet. Förändringar kan orsaka att känslor inte kan uttryckas på ett konstruktivt sätt, utan människan reagerar exempelvis aggressivt istället. Denna tendens ökar som tidigare nämnts om en person har socialiserats in i ett aggressivt beteendemönster under barndomen.

Thornberg (2006a) menar att hanteringen av konflikten avgör om den är konstruktiv eller destruktiv. För att möjliggöra en konstruktiv konflikt, bör deltagarna respektera olikheter, vara trygga i sig själva, ha lika mål och reflektera kring deras konflikthantering. En konstruktiv konflikt innebär således att parterna uppnår konsensus, att deras relation stärks och slutligen att de utvecklar förmågan att själva kunna hantera konflikter.

Även Ekstrand och Lelinge (2007) hävdar att konflikter inte behöver vara negativa. om eleverna får utveckla en förståelse till varför konflikter uppstår och hur de får människan att reagera, utvecklas elevernas empati och förmåga att kompromissa. På så vis förebyggs konflikter och mobbning, dessutom förses eleverna med kunskap och förståelse för att kunna fungera i ett demokratiskt samhälle. Det är pedagogens uppdrag att utveckla elevernas empati och förståelse för konflikters uppkomst och uttryck. Pedagogerna ska dessutom förse eleverna med olika strategier för konflikthantering, lära dem sätta ord på sina känslor och öka deras förståelse för hur deras känslor, erfarenheter och beteendemönster påverkar deras reaktion och hantering av konflikter.

4. METOD

I följande avsnitt beskrivs hur vi gått tillväga för att uppnå examensarbetets syfte. Inledningsvis presenteras val av metod och därefter förklaras urvalet av informanter samt genomförandet och bearbetning av vårt arbete. Slutligen diskuteras forskningsetiska principer och studiens giltighet respektive trovärdighet.

4.1 Metodval

Vi har valt att använda oss av intervjuer med verksamma pedagoger i vår studie. Intervjuer är en kvalitativ vetenskaplig metod, som ger en mer djupgående empiri av området till skillnad från en kvantitativ metod, vilket ger en ytligare bild av ämnet. Enligt Johansson och Svedner (2010) är intervjuer en lämplig metod för att undersöka pedagogers förhållningssätt och syn på elever. Dessutom menar författarna att vi som utför studien får användning av intervjuernas resultat i den framtida yrkesrollen. Fördelaktigt med intervjuer är att de möjliggör givande följdfrågor, för att låta informanterna förtydliga och vidareutveckla sina svar. Det finns en risk i intervjuerna att informanterna svarar enligt normen korrekt och därmed är det betydelsefullt att intervjun utgår ifrån öppna frågor. Utifrån intervjupersonernas svar, kan vi sedan följa upp de uttalanden som avviker från normen och är relevanta för vårt valda syfte.

Johansson och Svedner (2010) nämner ett flertal tillvägagångssätt för att undvika de svårigheter som kan förekomma vid användandet av intervjuer. En intervjuare bör förbereda sig med genomtänkta frågeställningar, som kan hänvisas till tidigare forskning men även till pedagogernas erfarenheter. På så vis blir frågorna inte för abstrakta för pedagogerna att besvara. Dessutom måste informanterna bli väl medvetna om studiens syfte och för att få sanningsenliga svar behöver intervjusituationen vara bekväm samt krävs det en tillförlitlig relation parterna emellan.

För vår studie vore det önskvärt att komplettera intervjuerna med observationer. På grund av tidsbrist och ämnets komplexitet, har vi dock valt att enbart använda intervjuer. Konflikthantering är ett svårt område att observera, eftersom det uppstår spontant och inte kan förutses. Med hänsyn till detta upplever vi att observationer skulle bli svårt att genomföra på den avsatta tiden för examensarbetet. Om vi hade haft längre tid på oss i arbetet, skulle vi ha

valt olika metoder för att förhindra ett ensidigt perspektiv gällande konflikthantering, vilket även Johansson och Svedner (2010) belyser.

4.2 Urval

Lind (2001) hävdar att konflikthantering är individuellt och att varje person löser konflikter på sitt egna vis. För att få ett mångfacetterat resultat, är det därmed fördelaktigt att intervjuva ett flertal pedagoger. Tidsbegränsningen möjliggjorde intervjuer av sex pedagoger och vi försökte välja manliga och kvinnliga informanter i olika åldrar samt med olika utbildningsbakgrund. Vi strävade främst efter att välja pedagoger med olika utbildning, vilket avgjorde vårt urval. Därmed intervjuades inte enbart klassföreståndare, utan även idrottslärare, fritidspedagoger, resurslärare och vikarie. De sex valda pedagogerna arbetar på fyra olika skolor i samma kommun, varav tre av dessa skolor har vi kommit i kontakt med under vår verksamhetsförlagda utbildning och den fjärde skolans kontaktuppgifter fann vi på kommunens hemsida. Vi kontaktade samtliga informanter direkt via mail.

Informant A är en manlig utbildad fritidspedagog med inriktning idrott, som examinerades 1997.

Informant B är en kvinna, som avlade sin examen som lågstadielärare 1985 och hon är även behörig specialpedagog.

Informant C är en kvinna och utbildad 1-7 lärare med inriktning matematik och naturorienterande ämnen sedan 20 år tillbaka.

Informant D är en manlig och sedan 2011 nyutexaminerad lärare för de tidigare skolåren, med inriktning matematik och svenska. Till skillnad från övriga informanter, har denne ingen fast tjänst utan är anställd på kommunens vikarieförmedling.

Informant E är en kvinna och utbildad 1-6 lärare med inriktning matematik, svenska samt hälsa och utomhuspedagogik. Hon tog examen 2006 och arbetar i nuläget som resurslärare i årskurs 1.

Informant F är en kvinnlig klasslärare som har en fritidspedagogexamen från 1989, men 2002 påbörjade hon att vidareutbilda sig till lärare.

4.3 Genomförande

Inledningsvis kontaktades de utvalda informanterna via mail, där examensarbetets syfte och frågeställningar presenterades. Vi intervjuade sex pedagoger från olika skolor i samma kommun. Vi båda närvarade vid varje intervjutillfälle, som varade i ungefär 30-45 minuter. För att skapa ett tryggt klimat för informanten, satt vi ostört i dennes klassrum eller arbetsrum. Före intervjun bekantade vi oss med informanten, förberedde diktafonen och därefter förklarades återigen examensarbetets syfte och frågeställningar, vilket Johansson och Svedner (2010) betonar är viktigt i en kvalitativ intervju.

Vi strävade efter att formulera öppna intervjufrågor, som gav informanten möjlighet att besvara frågorna utifrån egna erfarenheter. Johansson och Svedner menar att informanter kan ha svårt att förklara varför de handlar eller tycker på ett specifikt sätt. Det är därmed mer fördelaktigt att i en intervju ge informanten möjligheten att beskriva konkreta händelser istället, för att hänvisa till deras arbetssätt. Dessutom ställdes följdfrågor och vi återkopplade till det informanten redan sagt, för att låta informanten förtydliga vad denne menar.

4.4 Bearbetning

Efter varje intervju diskuterade vi hur intervjusituationen och frågeguiden påverkade informanternas svar samt eventuella förbättringar till nästa intervjutillfälle. Därefter transkriberades alla intervjuer, för att synliggöra dess innehåll och möjliggöra upptäckten av relevanta citat. Vi delade upp transkriberingen, men vi transkriberade samtidigt och när vi båda var närvarande.

För att välja vilken information som skulle utgöra vårt resultatavsnitt, sammanställdes informanternas utsagor utifrån studiens syfte, frågeställningar, teorier och litteraturgenomgång. Sedan analyserades och diskuterades resultatet i förhållande till studiens olika avsnitt. Dessutom diskuterades fördelar och nackdelar med vårt metodval och huruvida fortsatt forskning inom konflikthantering är möjlig.

4.5 Forskningsetiska principer

Examensarbetets arbetsprocess måste ta hänsyn till de forskningsetiska principerna. Vetenskapsrådet (2002) talar om två förgreningar inom forskarens yrkesetik: forskningskravet

och individskyddskravet. Forskningskravet innebär att forskningen behandlar väsentliga frågor och är av god kvalitet, för att utveckla och fördjupa ny kunskap. Individskyddskravet delas upp i fyra principer. Den första principen, informationskravet, betonar informanternas frivillighet till deltagande i studien och att de måste upplysas om studiens syfte. Den andra principen benämns samtyckeskravet och innebär att informanterna måste ge sitt samtycke till medverkan. Dessutom har denne rätt att framföra sina villkor för ett deltagande och avbryta sin medverkan när som helst under arbetsprocessen. Informanterna ska även aldrig känna ett obehag eller tvång att delta. Konfidentialitetskravet, vilket är den tredje principen Vetenskapsrådet belyser, handlar om informanternas anonymitet och forskarens tystnadsplikt om känslig information, som kan framkomma under intervjuerna. Den sista principen är nyttjandekravet, vilket innebär att studiens information inte får användas mot enskilda personer eller för kommersiellt bruk.

I vårt examensarbete har vi förhållit oss till den forskningsetik som Vetenskapsrådet betonar, genom att skicka ett mail till informanterna där bland annat syfte och frågeställningar beskrivs tydligt. Dessutom förklarar mailet att informanterna själva väljer om de vill delta i studien samt att de när som helst kan avbryta sin medverkan. Informanterna försäkrades om att de och deras arbetsplats skulle vara anonyma och enbart användas för studiens syfte, vilket innebär att allt inspelat material kommer att raderas efter examensarbetets slutförande.

4.6 Giltighet och trovärdighet

Johansson och Svedner (2010) belyser att intervjuens frågor och våra förväntningar kan utgöra svårigheter i kvalitativa intervjuer. Dessutom kan även tolkningen av informanternas utsagor skilja sig från vår, om någon annan person hade utfört samma studie. Samtliga intervjutillfällen genomfördes utifrån lika förutsättningar; exempelvis fick informanterna ta del av samma information, intervjuerna utfördes ostört i avskilda rum, samtliga informanter godkände användning av diktafon, frågorna ställdes utifrån samma intervjuguide etc. Eftersom intervjuguiden formulerades oerhört noggrant, fick vi ta del av mycket givande och relevant information för att uppnå examensarbetets syfte. Under intervjuerna formulerades även spontana följdfrågor utifrån informanternas resonemang, vilket skiljer något mellan intervjuerna.

Självfallet blev varje intervju unik dels genom de skilda spontana följdfrågorna, dels på grund av studiens ämne. Synen på konflikter och hur dessa ska hanteras är, vilket tidigare

nämnts, individuellt och situationsbaserat; varje pedagog har sin syn och sitt tillvägagångssätt gällande detta område. Dessutom finns risken att vår tidigare kännedom av informanterna har påverkat studiens resultat, eftersom tre av skolorna har deltagit i vår verksamhetsförlagda utbildning. Alltså hade ett annat urval av informanter eventuellt gett ett annat resultat.

Antalet informanter för studien är dock ganska ringa och ger inget signifikant resultat för samtliga verksamma pedagoger i dagens skola. Examensarbetets syfte är emellertid att *beskriva* dessa sex verksamma pedagogers syn på konflikter och deras konflikthantering.

5. RESULTAT

I följande avsnitt ges en sammanställning av den information, som vi erhållit under de intervjuer som genomförts. Innehållet och rubrikerna är disponerade utifrån studiens syfte och tre frågeställningar, gällande pedagogernas syn på, hantering av och hur de skulle vilja hantera konflikter.

5.1 Informanternas syn på konflikter

Informanterna beskriver en konflikt som en sammanstötning mellan elever. Två parter är oense och de flesta av pedagogerna menar att de två parterna är i behov av hjälp för att kunna lösa konflikten. Det framkommer även att konflikter kan vara positiva för vår personliga utveckling, men detta betonas inte nämnvärt i intervjuerna. Människan lär sig alltså även genom konflikter, om de hanteras på ett konstruktivt sätt; detta sker då alla parter aktivt deltar och samtalar för att finna en lösning.

Under intervjuerna nämns olika typer av konflikter och orsaker till dess uppkomst, men främst betonas missförstånd och kommunikationsbrist som huvudorsak. Exempelvis kan ickeverbal kommunikation, viskningar, skällsord och kommentarer tolkas fel och leda till en konflikt. Trots att informanterna talar om detta, finns en skillnad dem emellan i avseende till en konflikts omfattning. De flesta beskriver konflikter som mindre vardagshändelser, såsom att en elev tar en penna från en annan elev, men det råder även en åsikt bland informanterna där konflikt betraktas som en mer allvarsam situation, som till exempel ett slagsmål. Dessutom anser informanterna att en konflikt ofta uppstår genom att det som till en början var lek har utvecklats till en mer svårhanterlig situation. Exempelvis kan "låtsasbrottning" mellan två kompisar avslutas i bråk.

Även åsikten att somliga elever kan uppfatta en specifik situation som en konflikt medan andra elever inte gör det på liknande sätt.

Egentligen avgör ju den som råkar ut för en konflikt om det är en konflikt eller inte. (Informant F, 2011)

Informanterna nämner det faktum att konflikter är oundvikligt i skolan eftersom elever tvingas ihop med varandra, trots att de inte alltid kommer överens.

Sen kan det väl bli konflikter som sagt när man kommer i en klass, då blir man ihopslängd med andra personer eller andra elever. Det är ju inget som säger att man har nåt gemensamt med dom. (Informant D, 2011)

Det ges dock sällan en anledning till varför eleverna inte alltid tycker om varandra, men de få förklaringar som lyfts är avundsjuka samt sociala och kulturella skillnader.

Bland informanterna syns två grupperingar utifrån miljöns respektive elevens påverkan i konflikter. Ett flertal pedagoger framhåller att det vanligtvis är de elever med neuropsykiatriska diagnoser, såsom ADHD, Autism och Aspergers syndrom, som är inblandade i konflikter. Förutom diagnoser använder de bland annat begrepp som ”bråkstakar”, ”fula fiskar” och ”retstickor”, för att beskriva vilka elever det är som främst deltar i konflikter. Den andra gruppen talar istället om miljöns inverkan på konflikter, exempelvis pedagogens och verksamhetens bemötande av eleven. Som tidigare nämnts påverkar sociala och kulturella skillnader konfliktförloppet, men även faktorer som tidigare erfarenheter, hemmiljön och hur elever bemöts av pedagoger i skolan betonas. Åsikten att pedagoger bör reflektera mer över sin elevsyn, sitt bemötande och sin undervisning framkommer även bland informanterna.

Jag känner ofta att vi vuxna skyller på eleverna. Det är alltid deras fel men det är ju inte säkert att det är det. Vi måste ju fundera över vad vi gör, vad är det vi förmedlar för budskap och varför blir det som det blir. Har jag gjort nåt i gruppen som gör att eleven blivit utsatt? Vi kan ju också vara högst delaktiga men det diskuteras aldrig. Jag har aldrig varit på en personalvårdskonferens men en massa elevvårdskonferenser. (Informant A, 2011)

5.2 Hur informanterna hanterar konflikter

Informanterna betonar betydelsen av att samtala med eleverna och låta varje elev förklara hur denne känner och upplever situationen. Eftersom ett flertal pedagoger anser att en konflikt innebär att eleverna inte kan lösa konflikten utan hjälp, belyser de pedagogens roll som medlare i konflikten. Även åsikten att eleverna kan lösa konflikter själva framkommer och att detta vore det önskvärda.

Som nämnts talar pedagogerna om samtalets betydelse vid konflikthantering och ett antal av pedagogerna använder sig även av själva begreppet medling. Dessa pedagoger beskriver att medlaren ska återberätta varje parts version för att undvika ytterligare missförstånd, vilket saknas bland de informanter som inte använder sig av medling som

begrepp. En fördel med medling som pedagogerna lyfter fram är att processen synliggör för eleverna vad som har orsakat konflikten och framförallt synliggörs missförstånd. På så vis behövs inte alltid en lösning, utan eleverna blir varse om att de helt enkelt har missuppfattat varandra och att det inte finns något problem.

Under intervjuerna beskrivs viljan att få eleverna be om ursäkt till varandra och att detta nästintill framtvings.

Och sen tänk dig själv, man sitter där och hatar nästan varandra just då och så ska man sitta och säga förlåt. Det funkar ju inte alltid. (Informant C, 2011)

Ett flertal informanter menar att betydelsen och värdet av att säga förlåt till varandra, går förlorat om det tvingas fram. Vidare menas att det är fördelaktigt om eleverna ber om ursäkt när de har sansat sig och verkligen menar förlåt från hjärtat. Vissa pedagoger betonar betydelsen av att följa upp konflikterna och kan då exempelvis fråga eleverna vid ett senare tillfälle om det har skett någon förbättring av situationen.

Ett fungerande samarbete med elevers föräldrar poängterar ett flertal informanter som nödvändigt för en positiv konflikthantering. Dessutom belyser informanterna vikten av att visa ett tydligt ledarskap i vissa konfliktsituationer. De menar att man måste klargöra för eleverna vad som är tolererbart och vilka som är de rådande reglerna i verksamheten. Detta gör dessa pedagoger ofta genom att agera direkt när konflikten uppstår. Enligt dem gynnas även konflikthanteringen av att somliga konflikter tas upp inför hela elevgruppen.

Alltså man får ju ta alla i klassen till hjälp också för att få slut på bråken i en klass. För att få slut på en konflikt så måste man arbeta med hela gruppen hela tiden. För alla berörs av det. (Informant C, 2011)

Ett kontinuerligt arbete med värdegrunden i undervisningen underlättar konflikthanteringen, vilket informanterna konstaterar. Pedagogerna förklarar att de arbetar med detta genom EQ-övningar, värdegrundsarbete, etiska diskussioner och rollspel. Eleverna måste få möjligheten att arbeta tillsammans i olika gruppkonstellationer och lära sig att kunna samarbeta med och respektera alla i klassen, trots att de inte tycker om varandra. Det betonas även i intervjuerna att det märks en skillnad mellan de skolklasser som har arbetat med dessa arbetssätt och de som saknar denna erfarenhet. Denna skillnad är att de elevgrupperna med erfarenhet har ett bättre klimat och eleverna kan enklare lösa konflikter själva.

5.3 Skolans arbete kring konflikthantering

Informanterna är missnöjda med skolornas gemensamma arbete kring konflikter och konflikthantering. De menar att ett fungerande samarbete bland skolans personal saknas. Under intervjuerna beskriver informanterna att deras kollegor informerar eleverna om regler, planer och riktlinjer i början på läsåret, men det råder en brist på ett kontinuerligt arbete gällande detta. Istället anordnas diverse temadagar, såsom kärleksveckan, kompisdagar etc., för att ändå beröra detta i verksamheten. Informanterna upplever alltså att många kollegor ”kör sitt egna race”; trots att de positiva effekterna av det förebyggande arbetet ständigt påvisas, ägnas inte mer tid åt detta i undervisningen.

Nu säger idrottsläraren att det var den här klassen som han behövde förbereda mest inför när de var treor. Nu sa han att det är jättestor skillnad att ha dem nu. De är jättetrevliga som vilken klass som helst. Och det funkade jättebra på idrotten. Så det märks att du har gjort ett arbete i klassen sa han förra veckan till mig. Då känns det att man är på rätt väg. (Informant C, 2011)

Vissa informanter menar att alla elever på skolan inte uppmärksammas. Ett sätt att förebygga konflikter är att diskutera med kollegor om vilka elever som pedagogerna behöver ha extra uppsyn över, eftersom de ofta är inblandade i konflikter. Denna information kan vara användbar för rastvakterna, eftersom de då blir mer förberedda på en eventuell konfliktsituation.

5.4 Förslag på förbättringar gällande konflikthanteringen

Informanterna upplever att de inte har fått tillräcklig utbildning i konflikthantering under sin lärarutbildning. Många av dem har kompletterat sin lärarkompetens genom kurser i och föreläsningar om ledarskap och specialpedagogik. På så vis har de erhållit kunskaper och en viss säkerhet inom ämnet. Dessutom nämner pedagogerna att denna säkerhet utvecklas under yrkesutövandet.

Informanterna menar att deras arbetsplatser brister angående kommunikationen mellan kollegor och saknar ett fungerande samarbete; bland annat tar alla pedagoger inte ansvar för alla elever. Det förekommer på skolorna att somliga pedagoger uttrycker att vissa konflikter inte angår dem eftersom de inblandade eleverna tillhör en annan klass och klasslärare. En informant uttrycker följande:

Vår skolas stora problematik är kommunikationsproblem. Vi träffas inte, vi pratar inte, vi har helt fel tider. Det är inte det att det inte finns tid utan att tiden är dåligt planerad. (Informant A, 2011)

Informanterna belyser, inte enbart en brist på tid för att mötas och diskutera ämnet tillsammans med alla kollegor, utan även att tiden i elevernas schema inte är tillräcklig för ett aktivt värdegrundsarbete. Genom att tydliggöra fördelarna med ett förebyggande konfliktarbete för övrig personal, föräldrar och elever, hoppas informanterna att fler pedagoger ska se vikten av detta och börja arbeta på liknande sätt.

Åsikten att Lgr 11 mestadels fokuserar på skolans kunskapsuppdrag framkommer under intervjuerna, vilket hindrar pedagogerna från att ägna mer tid till demokratiuppdraget. Om eleverna inte får utveckla sin kunskap och förståelse för värdegrunden och konflikthantering, kan de inte heller tillägna sig ämneskunskaperna. När det är mycket konflikter i en klass, tar de fokus ifrån ämnet och elevernas koncentration. Informant B betonar detta i följande citat:

Det är jätte viktigt, för jag menar kan man som lärare inte hantera de bitarna så kvittar det att du kan lära dem matte eller svenska. Är de inte socialiserade, fungerar de inte ihop och så vidare. Då kan de inte heller räkna matte eller svenska för då är det ju bara det som är en konflikt. (2011)

Ett flertal informanter belyser vikten av rektorns ansvar vid planeringen av värdegrundsarbetet. Rektorn ska ge pedagogerna möjlighet att tillägna mer tid till detta arbete samt att skolans personal får träffas för att samtala kring dessa frågor. Informanterna menar att det ibland saknas tillfälle att kunna dela tankar och idéer med sina kollegor.

Som tidigare nämnts agerar pedagogen som medlare vid konflikthantering, men de eftersträvar att eleverna själva ska kunna lösa konflikten som uppstått. Under intervjuerna framkommer det att skolorna behöver ge eleverna det utrymme och den kunskap som krävs för att kunna lyckas med detta.

Göra dem mer delaktiga i saker och ting. Att lära dem att de först ska se om de själva kan lösa det och kan de inte det så ska ju självklart vi vuxna finnas där och hjälpa dem. Men ibland får de inte ens chansen till att försöka lösa det själva och då kan det bli fel på det sättet också. För vi kanske inte alltid gör det till det bättre kan jag känna. (Informant E, 2011)

6. ANALYS

I följande avsnitt analyseras studiens resultat i förhållande till arbetets tre frågeställningarna, teoriram och litteraturgenomgång.

6.1 Vad ser de verksamma pedagogerna som konflikter mellan elever?

Informanterna definierar begreppet konflikt som en sammanstötning eller en situation där två eller flera elever är oense och behöver hjälp av en utomstående för att finna en lösning. Detta kan förstås med Ellmins (2008) och Nationalencyklopedins (1993) definitioner av begreppet, som belyses i studiens teoriram. Att konflikter är omöjligt att undgå i skolans verksamhet vidhåller informanterna, Ellmin (a.a.) och Thornberg (2006a) eftersom det bildas påtvingade relationer mellan eleverna. Därmed kan informanternas beskrivning av begreppet till en viss del liknas med teoriramen och litteraturgenomgången.

Under intervjuerna lyfter dock pedagogerna enbart interpersonella konflikter, med andra ord de konflikter som uppstår mellan människor. De talar om att två eller flera elever med oförenliga intressen och mål hamnar i en konflikt. Informanterna beskriver alltså inte det som Ellmin (2008) och Thornberg (2006a) benämner intrapersonella konflikter inom eleven och systemkonflikter inom verksamheten. Övriga konflikttyper mellan eleverna som belyses under intervjuerna är sak- och intressekonflikter men störst fokus får ändå pseudokonflikter och relationskonflikter, vilket innebär att eleverna hamnar i konflikt med varandra på grund av missförstånd och att de inte tycker om varandra.

Vid informanternas beskrivning av vad de ser som en konflikt framhävs eleven vara den som bär mest skuld till en konflikts uppkomst. Elever med neuropsykiatriska diagnoser, såsom ADHD och Autism, anges vara de elever som mestadels är inblandade i konflikter och kräver därmed extra tillsyn enligt vissa av informanterna. Det emotionella bagaget och de psykosociala faktorerna, exempelvis miljöns påverkan, nämns av vissa pedagoger men betonas inte i deras uttalanden. I tidigare forskning hävdas att känslor, erfarenheter och psykosociala faktorer har stor inverkan på hur människor hanterar och agerar i konflikter (Ellmin, 2008; Thornberg, 2006a; Wahlström, 2005). Detta uppmärksammas alltså sällan i pedagogernas resonemang och de känslor som belyses under intervjuerna är elevernas tycke för varandra.

Både Lpo 94 och Lgr 11 talar runt konflikthantering och konflikter, genom att belysa en pedagogik som berör värdegrunden och social kompetens samt att socialisera demokratiska medborgare. Att många informanter kopplar konflikthantering till värdegrundsarbetet, är därmed inte förvånansvärt och kan förstås genom dessa läroplaner och även Thornbergs (2006a) åsikt att pedagoger gör denna sammankoppling, vilket presenteras i studiens litteraturgenomgång.

6.2 Hur hanterar de verksamma pedagogerna de konflikter som uppstår?

Vid informanternas beskrivning av hur de går tillväga när en konflikt uppstår poängteras samtalets betydelse för att eleverna ska förstå varandras upplevelser av konflikten. Även Kolfjord (2009), Ljungström (1996) och Lind (2001), påpekar att samtalet är väsentligt för en positiv konflikthantering.

Det arbetssätt som beskrivs under intervjuerna påminner främst om medling, där pedagogen agerar som medlare. Informanterna hävdar att det önskvärda vore att en objektiv elev kunde medla i konflikten, men utifrån intervjuerna tillämpar de inte kamratmedling i verksamheten. Även trepartssamtalet, då skulden ska fördelas mellan de bråkande parterna, framkommer inte i informanternas beskrivningar.

Tidigare har Cohens konfliktpyramids fyra olika nivåer presenterats: förebygga, hantera, hjälpa och stoppa. Många av informanterna framhåller vikten av att bedriva ett kontinuerligt förebyggande arbete och tillämpar därmed detta i sin undervisning. Dessa pedagoger har schemalagd tid varje vecka för att arbeta med exempelvis EQ-övningar, etiska diskussioner, rollspel och dylikt. Under några intervjuer betonas inte ett förebyggande arbete överhuvudtaget. Pyramidens andra del innebär att eleverna ska lösa konflikter utan hjälp från en pedagog. Därmed behöver de tillägna sig olika strategier för att lyckas med en självständig konflikthantering. Under intervjuerna antyder informanterna att eleverna kan lösa konflikter själva och att detta vore det mest önskvärda. Den tredje nivån innebär att pedagogen ska hjälpa eleverna att lösa de konflikter som uppstår, exempelvis att agera medlare eller domare. Pyramidens sista nivå innebär att pedagogen omedelbart stoppar konflikter i stunden den sker. De två sistnämnda nivåerna dominerar i pedagogernas beskrivning av sin konflikthantering. Detta förklaras vidare i resultatdiskussionen.

I avsnittet litteraturgenomgång redogörs de olika konfliktstilarna sköldpaddan, lejonet, räven, ugglan och kamelen. Dessa konfliktstilar syftar egentligen på hur de oense parterna

agerar i en konflikt, men de kan även kopplas till hur pedagogerna hanterar konflikter. Inga informanter kan liknas med en sköldpadda, lejon eller kamel. Rävnen som försöker kompromissa med både sina och andras intressen för att finna en lösning, är den typ av konfliktlösare som dominerar hos de intervjuade pedagogerna. Det märks även en antydning av ugglan, som uppmärksammar sina egna och andras behov, för att finna en lösning som gynnar båda parter.

6.3 Hur hade de verksamma pedagogerna önskat hantera konflikter?

Hakvoort (2010) menar att lärarutbildningen inte tillräckligt förbereder pedagogerna i konflikthantering, vilket även synliggörs i informanternas utsagor. De pedagoger som har fått utbildning i konflikthantering är de som har valt att fortbilda sig vidare efter sin lärarutbildning.

Informanterna har svårt att ge förslag på hur deras undervisning i konflikthantering kan förbättras, dock hävdar de att verksamheten alltid kan förbättras. Däremot talar informanterna om hur deras kollegor bör förändra och förbättra undervisningen eller bemötandet av eleverna. I intervjuerna kritiserar bland annat att den övriga personalen på skolan inte ser alla elever, agerar passivt som rastvakt och inte bedriver ett förebyggande arbete. Pedagogerna vill alltså förbättra samarbetet och kommunikationen inom arbetslagen och skolan.

Flera av de intervjuade pedagogerna uttrycker tydligt att de vill ha mer schemalagd tid för att bedriva ett aktivt förebyggande arbete gällande konflikter och konflikthantering. Dessutom uttrycks en vilja om att göra eleverna mer delaktiga och ansvarstagande i konflikthanteringen samt låta dem finna en lösning på konflikten. På så vis hoppas pedagogerna att eleverna utvecklar en förståelse och empati för sina medmänniskor.

Detta som informanterna beskriver som det optimala arbetssättet, är det arbetssätt som forskningen förespråkar; bland annat är Cohens konfliktpyramid ett exempel på detta (Hakvoort, 2010; Cohen, 2005). I pyramiden visas tydligt att det förebyggande arbetet ska ha störst utrymme i undervisningen gällande konflikthantering. Även Kolfjord (2009) betonar vikten av elevernas delaktighet vid konflikthantering för att utveckla en förståelse för dess uppkomst samt olika strategier för konfliktlösande.

7. DISKUSSION

I följande avsnitt diskuteras studiens metod respektive syfte och frågeställningar i förhållande till den valda metoden. Det förs även en diskussion av studiens resultat utifrån teoriramen och litteraturgenomgången. Därefter ges en sammanfattning av studiens slutsatser. Slutligen diskuteras en eventuell vidare forskning inom ämnet.

7.1 Metoddiskussion

Som tidigare nämnts hade vi även velat använda observationer som metod, men intervjuerna har trots allt givit relevant information för studiens syfte. Genom intervjuerna tydliggjordes skillnader och likheter mellan informanternas resonemang, vilket underlättade sammanställningen av resultatet samt studiens analys.

Under samtliga intervjuer har vi båda medverkat, vilket var fördelaktigt vid transkriberingen, reflektionen och sammanställningen av resultatet. Som tidigare beskrivits diskuterades vår insats, miljöns påverkan och informanternas utsagor efter varje intervjutillfälle. På så vis kunde intervjuerna utvecklas, förbättras och uppnå en högre kvalitet.

Vi har förhållit oss till den forskningsetik som beskrivs i metoden, vilket möjliggjorde en god relation mellan oss och informanterna samt en god stämning under intervjuerna. På så vis upplevdes informanter kunna tala fritt och ge oss användbar information till detta examensarbete. Intervjuguiden utformades utifrån studiens tre frågeställningar för att hålla oss inom ämnet och förse oss med relevant empiri. För att få utförliga och sanningsenliga svar på frågorna ställdes öppna frågor som var kopplade till pedagogernas yrkeserfarenhet. Vi ville undvika ledande frågor eftersom sådana frågeställningar kan påverka informanternas svar. Under intervjuerna formulerades även spontana följdfrågor utifrån informanternas resonemang, vilket gjorde att intervjuernas innehåll kunde skilja något. Detta ser vi dock inte som något negativt. Svedner och Johansson (2010) betonar att den som intervjuar måste vara en aktiv lyssnare och följa upp informanternas resonemang. Detta hade vi i åtanke under intervjuerna och för att få del av informanternas mer djupgående information kunde vi alltså inte vara helt bundna till vår intervjuguide.

Det har dock varit problematiskt att inte påverka informanternas utsagor på något vis. Eftersom examensarbetets tre frågeställningar belyses i mailet till pedagogerna och även

presenteras för dem under intervjutillfället, kan detta ha haft en inverkan. I dessa frågeställningar betonas konflikter mellan elever och därmed kan detta vara orsaken till att informanterna inte nämner intrapersonella eller systemkonflikter under intervjuerna.

Vi är medvetna om faktumet att valet av informanter från vår verksamhetsförlagda utbildning, kan ha påverkat resultatet. Därmed var det fördelaktigt att vi båda medverkade vid samtliga intervjutillfällen; på så vis var det alltid någon av oss som inte hade en tidigare relation till informanten, eftersom vi inte har haft gemensamma skolor under vår verksamhetsförlagda utbildning. Intervjuernas resultat är dock relativt lika och därmed upplever vi att vår tidigare kännedom till informanterna inte har påverkat studiens resultat märkvärt.

Möjligen har det genomtänkta och mångsidiga urvalet av informanter gett oss ett rikare resultat än en homogen grupp, som eventuellt kunde ha gett ett djupare resultat inom en specifik grupp av pedagoger. Vårt syfte med studien var dock inte att beskriva exempelvis klasslärare med inriktning matematik, utan att få ett bredare perspektiv på hur verksamma pedagoger beskriver och hanterar konflikter.

7.2 Resultatdiskussion

Informanternas syn på konflikter är relativt lika och överensstämmer till stor del med forskningen inom ämnet. Det råder både en uppfattning om konflikter som en mindre respektive större situation. De informanter som talar om mindre konflikter kopplar oftare dess orsak till elever med en neuropsykiatrisk diagnos, medan miljöns påverkan ges en större betydelse av de pedagoger som syftar på större konflikter i sina utsagor.

Informanterna menar att det krävs en extra uppsyn över de elever med diagnos, eftersom de ofta är inblandade i konflikter. Vi anser att dessa förväntningar på eleverna är en möjlig orsak till att pedagoger uppmärksammar många av de bagateller som de är inblandade i. Dessa pedagoger kanske inte hade lagt märke till samma händelser om en annan elev hade orsakat konflikten.

Att ett flertal av informanterna mestadels beskyller eleverna för konflikters uppkomst förvånar oss. Även pedagogernas sätt att uttrycka sig gällande elever med olika neuropsykiatriska diagnoser är en aning överraskande. Under intervjuerna framkommer begrepp som ”en asperger” och ”ADHD-barn” där eleverna tydligt blir identifierade med sin diagnos. Under lärarutbildningen har vi fått ta del av litteratur, aktuell forskning, föreläsningar

gällande pedagogers elevsyn samt dess starka påverkan. Pedagoger kan inte förlägga all problematik på själva eleven, utan bör istället reflektera över eleven och dennes svårigheter i en kontext där miljön spelar en väsentlig roll, vilket även lyfts av vissa informanter. På samma sätt bör pedagoger reflektera gällande de konflikter som uppstår i skolan. Genom att istället börja fundera över omgivningens påverkan samt försöka förbättra skolans miljö kan möjligen antalet konflikter i skolan reduceras.

Som tidigare nämnts behöver elever en repertoar av olika strategier för att kunna lösa konflikter. Elever med diagnoser har eventuellt svårare att dels se andras behov och intressen, dels använda sig av lämpliga strategier och därmed upplevs dessa elever oftare hamna i konflikter. Med hänsyn till detta kan möjligtvis informanternas fokus, på att dessa elever ofta är inblandade i konflikter, förstås.

Det är de informanter med nyare lärarexamen som talar mer om konflikter utifrån ett bredare perspektiv, där miljön lyfts fram som en inverkan faktor. Detta kan bero på att senare lärarutbildningar möjligtvis har behandlat elevsynens och språkets innebörd mer än tidigare. Ytterligare ett mönster vi tycks finna bland informanterna är att de pedagoger som inte ansvarar för en specifik klass belyser inte diagnosers påverkan i lika stor omfattning som de övriga informanterna.

Majoriteten av informanterna hanterar de konflikter som uppstår mellan elever genom en form av medling och samtalen lyfts fram som en viktig faktor för en välfungerande konflikthantering. Det förebyggande arbetet gällande konflikthantering varierar bland informanterna; vissa pedagoger förespråkar och tillämpar detta arbetssätt mer än vad andra gör. Informanterna intar ofta rollen som medlare mellan de bråkande eleverna eller den som ska stoppa konflikten. Ett flertal av informanterna menar att det vore önskvärt om eleverna själva kunde lösa konflikterna, men detta sker inte ansenligt i verksamheten.

Under intervjuerna har informanterna svårt att förklara vad de själva kan förbättra i sitt arbete kring konflikthantering; istället redogör de för vad kollegor och hela skolan kan förbättra. Informanterna betonar kommunikationens betydelse inom arbetslaget för en välfungerande konflikthantering och efterfrågar ett bättre samarbete med övrig personal på skolan.

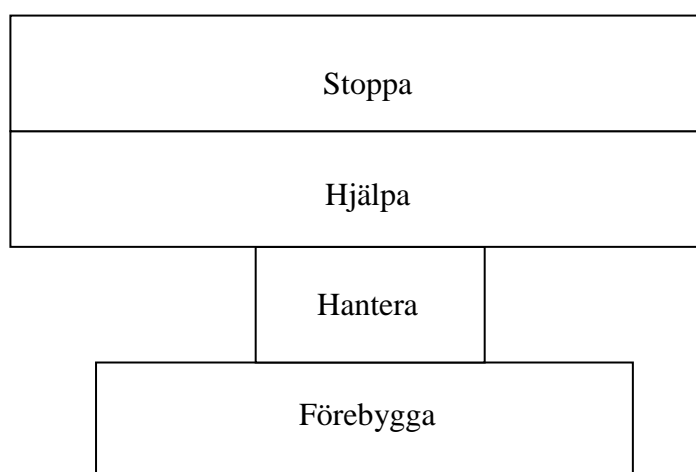
Än en gång tycks vi se ett mönster bland de informanter som inte har huvudansvaret för en klass. Dessa pedagoger belyser inte det förebyggande arbetet i lika stor grad som de informanter som arbetar som klasslärare. Orsaken till detta är säkerligen att klasslärarna kan organisera detta arbete på ett betydligt enklare sätt eftersom de träffar eleverna varje dag. Eftersom klasslärarna kontinuerligt träffar samma elever möjliggörs en mer tydlig reflektion

och uppföljning av deras undervisning, vilket även gäller det förebyggande arbetet. En pedagog som enbart möter eleverna vid ett eller några enstaka tillfällen har inte lika förutsättningar för ett förebyggande arbete.

Konfliktpyramidens andra nivå, som handlar om att eleverna ska kunna lösa konflikter, belyser informanternas främst som ett mål och inte som ett medel. Pedagogerna talar om att detta vore det mest önskvärda men hur detta ska uppnås betonas inte i intervjuerna. Därmed upplever vi att informanternas är medvetna om nyttan med att eleverna lär sig lösa konflikter självständigt, men pedagogerna nämner inte detta som en del av arbetsprocessen. Eleverna bör få möjlighet att tillägna sig strategier och verktyg som behövs för att kunna hantera de konflikter som uppstår. Vi upplever dock, utifrån informanternas uttalanden, att de inte ägnar tillräcklig tid åt detta i sin undervisning. Pyramidens andra nivå får alltså inte det utrymme i skolornas verksamhet som modellen visar och förespråkar.

Som nämns i analysen, stämmer inte heller pyramidmodellens två översta nivåer överens med informanternas arbetssätt gällande konflikthantering. Vi upplever att dessa nivåer, hjälpa och stoppa, dominerar i pedagogernas verksamhet; medan Cohen menar att de ska få ta minst utrymme i undervisningen.

Vidare presenteras en figur som mer överensstämmer med hur de verksamma pedagogerna organiserar sitt arbete gällande konflikthantering. Vid framställning av denna figur har Cohens modell varit utgångspunkten.

Denna fördelning av de fyra olika nivåerna kan bero på en fråga gällande effektivitet. Att låta eleverna själva hantera konflikterna kan för många pedagoger upplevas tidskrävande och därmed intar pedagogerna själva rollen som den primära konfliktlösaren. Ytterligare en orsak till varför pedagogerna inte gör ett aktivt arbete i enlighet med Cohens pyramid kan bero på

skolans starka tradition och kultur, där pedagogen betraktas som en mer styrande och auktoritär ledare.

Vi anser att figuren inte visar ett hållbart arbete kring konflikthantering. För att uppnå detta krävs ett ökat samarbete i arbetslagen samt att pedagogen släpper något på sin kontroll och låter eleverna vara mer delaktiga i konflikthanteringen. Om pedagogerna arbetar mer med den förebyggande nivån samt utvecklar elevernas repertoar av strategier för att lösa konflikter, kanske de vågar låta eleverna bli mer delaktiga.

7.3 Vidare forskning

Vår studie visar att mycket forskning redan gjorts inom konflikter och konflikthantering för att finna metoder och arbetssätt som kan implementeras i undervisningen. Eftersom konflikter är situationsbundna, finns det dock inte enbart en lösning. Detta examensarbete visar att pedagogerna efterfrågar mer utbildning inom konflikthantering under lärarprogrammet, vilket överensstämmer med litteraturgenomgången (Hakvoort, 2010). Det finns dock en svårighet i att undervisa om konflikthantering, då det är väldigt individuellt och beroende av den kontext konflikten sker. Förslagsvis kan en vidare forskning behandla hur lärarutbildningen kan vara mer förberedande för blivande pedagoger gällande konflikter och konflikthantering.

Eftersom konflikter och konflikthantering är ett väldigt omfattande ämne och det finns en uppenbar efterfrågan på att finna lösningar på konflikter inom skolans verksamhet, är vidare forskning både möjlig och behövlig.

8. REFERENSER

Cohen, Richard. (2005): *Students Resolving Conflict: Peer Mediation in Schools*. Tucson: Good Year Books.

Ekstrand, Gudrun & Lelinge, Balli (2007): *Klassen som Gud glömde – hur man förebygger och åtgärdar oro och konflikter och får ett bra klassrumsklimat*. Malmö: Gleerups Utbildning AB.

Ellmin, Roger (2008): *Konflikthantering i skolan – den andra baskunskapen*. Stockholm: Natur och Kultur.

Granath, Gunilla (2010): Våga vara i det obehagliga. I: Mimmi Palm (red.): *Låt oss tvista igen! – om konflikthantering i förskola och skola*. S. 11-17, Pedagogiska magasinets skriftserie, nummer 8. Stockholm: Lärarförbundets förlag.

Hakvoort, Ilse (2010): Bara bråk? Bygg en pyramid. I: Mimmi Palm (red.): *Låt oss tvista igen! – om konflikthantering i förskola och skola*. S. 19-26, Pedagogiska magasinets skriftserie, nummer 8. Stockholm: Lärarförbundets förlag.

Johansson, Bo & Svedner, Per Olov (2010): *Examensarbetet i lärarutbildningen*. Uppsala: Kunskapsföretaget AB.

Kolfjord, Ingela (2009): *Konflikthantering i skola: kamratmedling framför nolltolerans*. Malmö: Bokbox förlag.

Kolfjord, Ingela (2010): Vem löser bråket – skolan eller polisen? I: Mimmi Palm (red.): *Låt oss tvista igen! – om konflikthantering i förskola och skola*. S. 33-44, Pedagogiska magasinets skriftserie, nummer 8. Stockholm: Lärarförbundets förlag.

Lind, Eleonore (2001): *Medkompis - medling och konflikthantering i skolan*. Jönköping: Brain Books AB.

Ljungström, Karl (1996): *Trepartsamtal: en samtalsmetod för att behandla konflikter mellan elever*. Stockholm: Ordkällan/Pedaktiv AB.

Lgr 11, Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011 (2011): Stockholm: Fritzes.

Nationalencyklopedin (1993): Höganäs: Bokförlaget Bra Böcker AB.

SFS (2010:800): *Skollag*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Stigendal, Mikael (2004): *Framgångsalternativ: Mötet i skolan mellan utanförskap och innanförskap*. Lund: Studentlitteratur AB.

Thornberg, Robert (2006a): *Det sociala livet i skolan: socialpsykologi för lärare*. Stockholm: Liber AB.

Thornberg, Robert (2006b): The situated nature of preschool children's conflict strategies. *Educational Psychology*, 26. S.109-126.

Thors, Christina (2010): Barn medlar på barns språk. I: Mimmi Palm (red.): *Låt oss tvista igen! – om konflikthantering i förskola och skola*. S. 27-31, Pedagogiska magasinets skriftserie, nummer 8. Stockholm: Lärarförbundets förlag.

Utas Carlsson, Karin & Rosenberg Kimblad, Anette (2011): *Hantera konflikter och förebygg våld: Förhållningssätt och färdigheter. Teori och praktik i skola och fritidshem*. Jonstorp: KSA, Konfliktlösning i skola och arbete.

Vetenskapsrådet (2002): *Forskningsetiska principer: inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*. Stockholm: Vetenskapsrådet.

Wahlström, Gunilla O. (1996): *Hantera konflikter - men hur? Metodbok för pedagoger*. Stockholm: Runa förlag.

Wahlström, Gunilla O. (2005): *Samspel och ledarskap: en vardagsbok för pedagoger*.
Stockholm: Runa förlag.

9. BILAGOR

9.1 Mail till informanterna

Hej X!

Vi heter Hanna Lindeqvist och Angela Johansson. Vi studerar vår sista termin på Lärarutbildningen, med inriktning svenska och matematik för de tidigare skolåren, på Linnéuniversitetet i Växjö.

Nu skriver vi vårt examensarbete, som handlar om konflikthantering. Vårt syfte med arbetet är att beskriva verksamma pedagogers syn på konflikter mellan elever, hur konflikterna hanteras och även pedagogers önskvärda konflikthantering. På så vis hoppas vi utveckla en ökad förståelse och kunskap om konflikthantering, vilket kan bli användbart i vår framtida lärarroll.

Vi ska intervjuva ett antal verksamma pedagoger för vår studie och undrar därför om vi skulle kunna få intervjuva dig vid ett tillfälle. Givetvis kommer du och din skola vara anonyma och du kan även avböja eller avbryta din medverkan. Dessutom har du möjlighet att när som helst få vidare information om studien, om så önskas.

Du kan kontakta oss via mail eller telefon med ditt svar angående en eventuell medverkan.

Tack på förhand!

Vänliga hälsningar,

Hanna Lindeqvist, hlilm08@student.lnu.se, 07X-XXX XX XX

Angela Johansson, ajofc08@student.lnu.se, 07X-XXX XX XX

9.2 Intervjuguide

Vidare presenteras grundmallen för de frågor som ställts vid varje intervjutillfälle. De fetmarkerade frågorna är examensarbetets frågeställningar, vilka är utgångspunkten för de övriga frågorna. Därmed kommer dessa tre inte ställas till informanterna.

- Vad har du för utbildningsbakgrund?
- Vad arbetar du med i verksamheten?
- **Vad ser de verksamma pedagogerna som konflikter mellan elever?**
- Vad är en konflikt för dig? Hur skulle du beskriva konflikt?
- Vilka konflikter uppstår mellan eleverna i din undervisning?
- Vad beror konflikter på? (miljö/elev) Vad tror du kan påverka hur en konflikt utvecklas?
- **Hur hanteras de konflikter som uppstår mellan elever av de verksamma pedagogerna?**
- Hur hanterar du en konflikt? Tar du upp alla? Om inte, hur avgör du vilka du ska ta upp med eleverna?
- Hur ser verksamhetens och ditt arbete kring konflikthantering ut i dagsläget?
- Hur ser du på din roll då en konflikt uppstår mellan elever? I övriga arbetet?
- Hur ser du på elevens roll i konflikten och konflikthanteringen?
- Vilka ser du som viktiga faktorer för ett fungerande arbetssätt kring konflikthantering?
- **Hur hade de verksamma pedagogerna önskat hantera konflikter mellan elever?**
- Är du nöjd med skolans/ditt arbete kring konflikthantering?
- Hur hade du velat arbeta med konflikter?
- Hur har ni utbildats i konflikthantering?